

NADER ONDERZOEK NAAR BROEDVOGELS EN VLEERMUIZEN

*Aanvullend onderzoek in het kader van
de Omgevingswet*

Locatie: Haven 9 Sint-Maartensdijk

Rapportnummer: 2024-BE-0876

In opdracht van:

Bouwgroep De Nijs-Soffers
Kooiweg 20
4631 SZ Hoogerheide

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2024-BE-0876

Opdrachtgever

Bouwgroep De Nijs-Soffers

Contactpersoon

De heer W. Hopmans

Locatie

Haven 9

Sint-Maartensdijk

Auteur

Freek Rovers

Collegiale controle

Frenk van de Wal

Opleverdatum

1 oktober 2024

Uitvoerder

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

De Lange Kant 27
5061 PX Oisterwijk
06-24218274
www.brabanteco.nl

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING EN ONDERZOEK	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Centrale vraagstelling	4
1.4 Criteria.....	4
1.5 Geldigheid onderzoek.....	5
2. BELEIDSKADER	6
2.1 Soortenbescherming	6
2.2 Zorgplicht.....	7
3. PLANGEBIEDSBESCHRIJVING.....	8
3.1 Situering plangebied	8
3.2 Nestlocaties broedvogels.....	8
3.3 Verblijfplaatsen vleermuizen.....	8
3.4 Te verwachten soorten vleermuizen en functies.....	8
4. ONDERZOEK.....	10
4.1 Broedvogels	10
4.2 Vleermuizen	12
4.3 Samenvatting en conclusies	14
4.4 Gebiedsfunctie	15
4.5 Overige soorten	16
5. RESULTATEN EN ADVIES	17
5.1 Resultaten	17
5.2 Toetsing Omgevingswet/staat van instandhouding	17
5.3 Aanbevelingen	18
6. BRONNEN	19

SAMENVATTING

Opdrachtgever is voornemens om in het plangebied Haven 9 te Sint-Maartensdijk de opstallen te slopen, om daarna een nieuw kantoorpand te realiseren.

In opdracht van Bouwgroep De Nijs Soffers is door Ecodat Landschap & Ecologie in januari 2024 een ecologische quickscan uitgevoerd. Volgens het rapport met nummer 2024_130172_01 d.d. 11 januari 2024 biedt het plangebied potenties voor nestlocaties van broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen.

Daarom is er op basis van voornoemde quickscan naar natuurwaarden geadviseerd om aanvullend onderzoek uit te laten voeren naar het voorkomen van broedvogels en vleermuizen en de functie van het plangebied voor deze beschermde dieren.

Deze rapportage is een verslaglegging van het gedane onderzoek met de te verwachten effecten en kan als addendum van de quickscan worden gebruikt.

Het doel van het aanvullend onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van broedvogels en of vleermuizen en zo ja, voor welke soorten (vleermuizen) en met welke functie.

Uitgevoerd onderzoek van april tot en met september 2023 leidt tot de conclusie dat er geen nestlocaties of essentieel leefgebied van broedvogels in het plangebied voorkomen.

Er zijn waarnemingen gedaan van een vleermuissoort in de directe omgeving van het plangebied, namelijk de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). De soort is passerend en foeragerend in de omgeving van het plangebied waargenomen.

Er zijn geen in- of uitvliegende, bouncende of baltsende vleermuizen bij de te slopen bebouwing waargenomen.

Op basis van uitgevoerd veldonderzoek zullen de voorgenomen ontwikkelingen door gebrek aan nest- en verblijfslocaties en het ontbreken van een gebruiksfunctie geen invloed hebben op de aldaar voorkomende broedvogels en vleermuizen. Er zijn geen effecten te verwachten die van negatieve invloed zijn op de duurzame staat van instandhouding van de waargenomen soorten en hun functioneel leefgebied. De Omgevingswet wordt niet overtreden door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

Een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is niet nodig.

Freek Rovers
Brabant Eco
Oktober 2024

1.1 Aanleiding

Volgens opdrachtgever Bouwgroep De Nijs-Soffers is het voornemen om in het plangebied Haven 9 te Sint-Maartensdijk, de bestaande bebouwing te slopen om daarna een nieuw kantoorpand te realiseren. Bij deze werkzaamheden is opdrachtgever gebonden aan de Omgevingswet. Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om, voordat de ingreep plaatsvindt, onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting uitgevoerd door Ecodat Landschap & Ecologie (Ecologische Quicksan met nummer 2024_130172_01 d.d. 11 januari 2024) blijkt dat in het plangebied mogelijk nestlocaties van broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Citaat uit het rapport:

"Er staat een kantoorpand in het projectgebied. Deze kent diverse mogelijkheden voor spreeuwen, zwarte roodstaarten en vleermuizen om een verblijf te creëren. Daarnaast dient bij werkzaamheden te allen tijde de zorgplicht in acht te worden genomen ten aanzien van onder andere algemene grondgebonden zoogdieren en broedvogels."

Broedvogels en alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Brabant Eco in opdracht van Bouwgroep De Nijs-Soffers in en rond het plangebied onderzoek naar nestplaatsen van broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen uitgevoerd.

De bevindingen van dit vervolgonderzoek zijn beschreven in deze rapportage en de rapportage kan als addendum aan genoemde quickscan worden toegevoegd.

1.2 Doelstelling

Het doel van het aanvullend nader onderzoek is te onderzoeken of het plangebied deel uitmaakt van het functionele leefgebied van broedvogels en/of vleermuizen en zo ja, voor welke soorten (vleermuizen) en met welke functie.

Eveneens wordt naar aanleiding van de onderzoeksresultaten een effectbeoordeling gedaan om te toetsen of de Omgevingswet wordt overtreden door de voorgenen ruimtelijke ingreep.

1.3 Centrale vraagstelling

Vragen die centraal staan binnen dit nader onderzoek:

- Maken broedvogels gebruik van het plangebied als nest- verblijf- of rustplaats?
- Welke vleermuissoorten maken functioneel gebruik van het plangebied en welke functies worden hierbij onderscheiden?
- Heeft de ruimtelijke ingreep een negatief effect op aanwezige broedvogels of vleermuizen?
- Is het naar aanleiding van de ruimtelijke ingreep noodzakelijk een omgevingsvergunning aan te vragen in het kader van de ecologie?

1.4 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Omgevingswet, waarbij onderzoek is uitgevoerd naar de aanwezigheid van broedvogels en vleermuizen en het functioneel gebruik.
- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (ecologisch deskundige/RVO.nl).

- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Brabant Eco en Frenk van de Wal verklaren hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 van Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging. Dit protocol bevat de meest recente wetenschappelijke inzichten, waarbij per soort is voorgeschreven onder welke veldcondities, in welke periodes, met welke frequentie en voor welke duur onderzoek uitgevoerd dient te worden.
- Bij het hanteren van het protocol, wordt in juridische zin voldaan aan de wensen die het bevoegd gezag stelt. Tevens wordt voldaan aan de inspanningsverplichting om tot een gedegen onderzoek te komen.

1.5 Geldigheid onderzoek

Houdbaarheid van verspreidingsgegevens zijn aan een maximale periode gebonden.

Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen.

Bovengenoemde geldigheidstermijnen zijn in de Omgevingswet niet dwingend voorgeschreven en kunnen afwijken indien de omstandigheden ter plaatse dat verlangen. Voor dit alles geldt wel dat het plangebied niet significant is veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan.

De Omgevingswet is sinds 1 januari 2024 de Nederlandse wet waarin onder andere de Wet natuurbescherming is opgenomen. In de Omgevingswet is zowel de bescherming van planten- en diersoorten, als de bescherming van natuurgebieden en houtopstanden geregeld. De Omgevingswet bestaat uit een algemene wettekst dat per procesonderdeel nader is uitgewerkt in vier Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB's) en de Omgevingsregeling.

Op enkele uitzonderingen na, zijn de provincies het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningverlening en handhaving.

2.1 Soortenbescherming

De Omgevingswet maakt onderscheid tussen drie beschermingsregimes: bescherming van Vogelrichtlijnsoorten, Habitatrichtlijnsoorten en andere soorten. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of omgevingsvergunning. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een omgevingsvergunning of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is kan een omgevingsvergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode. Wel zal rekening gehouden moeten worden met de zorgplicht en het dierenwelzijn.

2.1.1 Vogelrichtlijnsoorten

De Vogelrichtlijn is in 1981 van kracht geworden. Het doel van de Vogelrichtlijn is het in stand houden van alle natuurlijke, in Europa in het wild levende, vogelsoorten. De Vogelrichtlijn vereist dat EU-lidstaten alle nodige maatregelen treffen om de populatie van alle vogelsoorten op een niveau te houden of te brengen. Daarnaast moeten de lidstaten alle nodige maatregelen treffen om voor deze vogels een 'voldoende gevarieerdheid van leefgebieden en een voldoende omvang ervan te beschermen, in stand te houden of te herstellen'. De richtlijn is dus van toepassing op vogels, hun eieren, hun nesten en ook hun leefgebieden. Van de soorten die beschermd worden onder de Vogelrichtlijn is geen limitatieve lijst beschikbaar. Het gaat om ca. 700 soorten die van nature voorkomen op het grondgebied van de Europese Unie. In de praktijk betreft het alle soorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten. De Omgevingswet bevat een aantal verboden handelingen die van toepassing zijn op alle inheemse vogels in heel Nederland.

2.1.2 Habitatrichtlijnsoorten

De Habitatrichtlijn is in 1992 van kracht geworden. Het doel van de Habitatrichtlijn is het waarborgen van de biologische diversiteit in de Europese Unie door de natuurlijke habitats en wilde planten- en diersoorten die van Europees belang zijn in een gunstige staat van instandhouding te behouden of te herstellen. Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage IV van de Habitatrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Op deze soorten is het beschermingsregime van de Omgevingswet van toepassing.

2.1.3 Andere soorten

De nationaal beschermde soorten, ‘andere soorten’, staan vermeld in bijlage IX van het Bal. Dit zijn soorten die in Nederland beschermd zijn en niet vermeld zijn in de Europese richtlijnen en verdragen. Het betreft een limitatieve lijst van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland. De beschermde status van soorten kan per provincie verschillen. Provincies hebben de bevoegdheid om bij provinciale verordening vrijstelling te verlenen voor nationaal beschermde soorten. Er is dan voor die soorten geen omgevingsvergunning nodig.

Beschermingsregime Vogelrichtlijnsoorten art. 11.37 Bal	Beschermingsregime Habitatrichtlijnsoorten art. 11.46 Bal	Beschermingsregime andere soorten (nationaal beschermd) art. 11.54 Bal
Lid 1a: Het is verboden van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn opzettelijk te doden of te vangen.	Lid 1a: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Lid 1a: Het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder A opzettelijk te doden of te vangen.
Lid 1b: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld onder a te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Lid 1b: Het is verboden dieren als bedoeld onder a opzettelijk te verstoren.	Lid 1b: Het is verboden vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Lid 1c: Het is verboden eieren van vogels als bedoeld onder a te rapen en deze onder zich te hebben.	Lid 1c: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld onder a opzettelijk te vernielen of te rapen in de natuur	1c: Het is verboden vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B, opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
Lid 1d: Het is verboden vogels als bedoeld onder a opzettelijk te storen.	Lid 1d: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld onder a te beschadigen of te vernielen.	
	Lid 1e: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.	

Tabel: Verbodsbepalingen beschermingsregimes Omgevingswet

2.2 Zorgplicht

De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht (artikel 1.8 Omgevingswet). Dit houdt in dat overheden, bedrijven en burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. Deze algemene zorgplicht is niet van toepassing als er een specifieke zorgplicht geldt of er specifieke decentrale of rijksregels zijn.

Naast de algemene zorgplicht is in de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen (artikel 1.7a Omgevingswet). Het is verboden om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor *aanzienlijke* nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan.

Voor bijna alle activiteiten in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) geldt een specifieke zorgplicht. Specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht, maar zijn concreter. Er geldt een specifieke zorgplicht voor onder andere flora- en fauna-activiteiten (artikel 11.27 Bal), Natura 2000-gebieden (artikel 11.6 Bal) en houtopstanden (artikel 11.16 Bal). Een specifieke zorgplicht verbiedt handelingen waarvan iedereen zou moeten weten dat ze niet door de beugel kunnen. Een handeling valt onder een specifieke zorgplicht als degene die de activiteit verricht *weet of redelijkerwijs kan vermoeden* dat die handeling nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving. Ook iets nalaten kan onder de specifieke zorgplicht vallen. De specifieke zorgplichten gelden ook als er gedetailleerde rijksregels voor een activiteit zijn.

3.1 Situering plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Haven 9, ten zuidoosten van de kern van Sint-Maartensdijk, gemeente Tholen.

De directe omgeving van het plangebied bestaat uit burgerbebouwing, agrarische gronden en een zwembad.

Het plangebied bestaat uit bebouwing en vegetatie.

3.2 Nestlocaties broedvogels

Tijdens het veldbezoek in januari 2024 is vastgesteld dat de bestaande bebouwing mogelijkheden biedt voor broedvogels om er hun nestlocaties te hebben.

Citaat uit het rapport:

"Aanvullend onderzoek zal moeten aantonen of uitsluiten of het kantoorpand onderdeel is van de leefomgeving van de spreeuw en/of de zwarte roodstaart en wat de functie ervan is."

3.3 Verblijfplaatsen vleermuizen

Tijdens het veldbezoek in januari 2024, behorende bij de quickscan, kon de aanwezigheid van mogelijk vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied niet worden uitgesloten.

Citaat uit het rapport:

"Er staat een kantoorpand in het projectgebied. Deze kent diverse mogelijkheden voor vleermuizen om een verblijf te creëren. Aanvullend onderzoek zal moeten aantonen of uitsluiten of het kantoorpand onderdeel is van de leefomgeving van vleermuizen en wat de functie ervan is."

3.4 Te verwachten soorten vleermuizen en functies

Uit oriënterend onderzoek op 5 januari 2024 bleek dat op basis van habitatkenmerken het kantoorpand mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. De potentie voor vleermuizen bestaat uit spleten in de gevelbetimmering en open stootvoegen, welke kunnen leiden naar ruimtes in de spouw.

Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op het te slopen kantoorpand, maar de nadere omgeving is ook meegenomen.

In onderstaande tabel zijn de waarnemingen te vinden van de afgelopen vijf jaar volgens de NDFF binnen een straal van een kilometer rond het plangebied (zie bijlage 1).

Het aantal waarnemingen is achter de waargenomen soort vermeld.

Soort vleermuis	Aantal waarnemingen
Tweekleurige vleermuis	1

Aangezien de te onderzoeken gebouwen zich in een bebouwde omgeving bevinden, de werkzaamheden uitsluitend invloed hebben op de gebouwen en er geen geschikte bomen aanwezig zijn die als verblijfplaats voor vleermuizen kunnen dienen, is er in dit onderzoek nadrukkelijk gelet op typisch gebouw bewonende soorten die voor hun verblijfplaats en foeragegebied niet afhankelijk zijn van bossen: de gewone

dwergvleermuis, de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis. Er is tijdens de onderzoek rondes ook gelet op eventueel andere voorkomende soorten vleermuizen.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd door deskundig onderzoekers van Brabant Eco.

De onderzoekers van Brabant Eco zijn deskundig zoals de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland bedoelt. Er wordt gewerkt vanuit de expertise van de te onderzoeken soorten opgedaan door ervaring, studie, vrijwilligerswerk en bijscholing onder andere door de opleidingen in natuur, vogels, amfibieën en reptielen en vleermuizen (planologie en analyse van geluiden) en scholing algemeen in ecologie en natuurwetgeving.

Brabant Eco voert ecologisch onderzoek uit voor een opgebouwde kring van opdrachtgevers onder ecologische bureaus, overheden, bedrijven en particulieren.

De onderzoeken zijn uitgevoerd door de deskundig onderzoekers: Emma Heeren (EH), Daisy Linders (DL), Mitchel van Baal (MB) en Youp Asselbergs (YA).

4.1 Broedvogels

4.1.1 Introductie broedvogels

Alle vogels zijn beschermd onder de Vogelrichtlijn (Zie hoofdstuk 2.1.1). De wet biedt bescherming aan alle in gebruik zijnde nesten en rustplaatsen van vogels, inclusief de functionele omgeving om het broeden succesvol te laten zijn. De nestbescherming geldt voor alle soorten gedurende het broedseizoen en voor een beperkt aantal soorten jaarrond.

Nesten van gekraagde roodstaarten zijn niet standaard het gehele jaar beschermd. Nader onderzoek kan nodig zijn, omdat de nesten wel jaarrond bescherming genieten als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Spreeuwen zijn een van de meest voorkomende broedvogels van Nederland. Spreeuwen zijn opportunisten en ze komen dan ook op veel plaatsen in ons land voor, inclusief in dorpen en steden. Spreeuwen broeden in holtes van bomen, in nestkasten en in gaten en kieren van gebouwen.

4.1.2 Onderzoeksmethode

Het plangebied en de directe omgeving zijn te voet doorkruist. Door middel van een verrekijker zijn ook de boomtoppen en het dak onderzocht op de aanwezigheid van nesten. Met een camera is de huidige situatie vastgelegd.

4.1.3 Veldonderzoek

Er zijn een soortgericht veldbezoek uitgevoerd om de eventuele aanwezigheid van broedvogels in kaart te brengen. Hierbij is gelet op zichtbare nesten, maar ook op nest indicerend gedrag van broedvogels.

Datum	Ecoloog	Tijd	Functie	Temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
06-04-2024	EH + DL	9:00 – 10:00	Voorkomen	15 °C	2 BF ZO	Geen	Helder

Nestmateriaal onder de betimmering

Gat in de spouwmuur

Met een pijl aangegeven: opening tot de betimmering

Gat in het trespa dak

Met een rode ster het mogelijke vogelnest aangegeven

4.1.4 Conclusie broedvogels

De waarnemingen geven aan dat er een enkele nestplaats van een niet nader te determineren soort aanwezig is in de bebouwing in het plangebied. Door natuurinclusief te bouwen is het mogelijk om het habitat van algemene vogelsoorten op de lange duur minimaal gelijk te houden. Door de werkzaamheden buiten het broedseizoen (maart – september) uit te voeren kan gewaarborgd worden dat er geen broedgevallen verstoord worden. Indien wel tijdens het broedseizoen gewerkt dient te worden, dan dient maximaal drie dagen voor aanvang van de werkzaamheden een broedvogelcontrole te worden uitgevoerd. Indien er bewoonde nesten worden aangetroffen, dan zal maatwerk geleverd moeten worden om de veiligheid van deze dieren te waarborgen, zoals het uitvoeren van de werkzaamheden onder ecologische begeleiding of het deel van het gebouw sparen waarin het nest gevonden is.

4.2 Vleermuizen

4.2.1 Introductie vleermuis

Uit oriënterend onderzoek bleek dat op basis van habitatkenmerken het te slopen kantoorpand mogelijk een functie heeft voor vleermuizen. De potentie voor vleermuizen bestaat uit open stootvoegen en spleten in de gevelbetimmering, welke kunnen leiden naar ruimtes onder het dak of in de spouw. Het nader onderzoek naar vleermuizen heeft zich specifiek gericht op het te slopen kantoorpand, terwijl het verdere plangebied en nadere omgeving ook meegenomen zijn.

4.2.2 Onderzoeksmethode

Voor het in kaart brengen van mogelijke vleermuisverblijfplaatsen in het gebouw is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Het onderzoek is uitgevoerd door vooral te zoeken naar in- en uitvliegende vleermuizen. De echolocaties die vleermuizen uitzenden is voor ons hoorbaar gemaakt door gebruik te maken van de Batlogger M of M2 van Elekon. Ultrasonische geluiden (range 10-150 kHz) worden door deze geavanceerde detector/recorder opgenomen. De Batlogger M registreert ook de GPS coördinaten (via een geïntegreerde GPS-ontvanger) en omgevingstemperatuur op het moment van opname.

Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden is er een opname gemaakt op een SDHC-kaart. Met de BatExplorer Software voor Windows werden opnames eventueel ook later geanalyseerd. De opnames werden in tijd en dus in het hoorbare bereik beluisterd. De software detecteert automatisch vleermuisgeluiden en geeft deze weer waarbij BatExplorer ondersteunende identificatie van soorten geeft.

Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is specifiek gericht op het in kaart brengen van verblijfplaatsen, soortsaamenstelling en gebiedsgebruik.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder 7 tot 12 graden Celsius zijn (afhankelijk van de soort) belemmerende factoren.

Vleermuisonderzoek is behoorlijk complex, doordat de soortgroep gedurende het jaar verschillende verblijfplaatsen kent, met elk hun eigen functie. Een verblijfplaats kan gemakkelijk over het hoofd worden gezien. Daarom wordt het onderzoek uitgevoerd volgens het landelijk vastgesteld protocol voor vleermuisonderzoek: Vleermuisprotocol 2021, zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdierverseniging.

Het Vleermuisprotocol 2021 is een door de Gegevensautoriteit Natuur (GaN) en het Netwerk Groene Bureaus goedgekeurde methodiek. De protocollen hebben tot doel het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen voor de oude Wet natuurbescherming. Wegens de beleidsneutrale overgang naar de Omgevingswet kan het Vleermuisprotocol 2021 ook onder de nieuwe wetgeving gebruikt worden.

Het is een hulpmiddel voor deskundige vleermuisonderzoekers en de beoordelaars van vleermuisonderzoek om te bepalen wat een juridisch redelijke onderzoeksinspanning is voor een specifieke locatie. De protocollen zijn opgesteld om het onderzoek naar vleermuizen optimaal te laten verlopen.

Wanneer de protocollen in essentie zijn gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid dat voldaan is aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn.

Onderzoeken die volgens deze protocollen uitgevoerd worden, kunnen in principe volstaan bij ontheffingsaanvragen en juridische procedures.

Onder de nieuwe Omgevingswet biedt het Vleermuisprotocol 2021 een effectieve en efficiënte methodiek om het belang van de functies van gebieden voor soorten vleermuizen vast te stellen.

Om de aanwezige vleermuizen zo goed mogelijk in kaart te brengen zijn er op verschillende momenten in het jaar veldwerkrondes uitgevoerd.

De voorzomerbezoeken in 2024 zijn uitgevoerd voor het in kaart brengen van kraam- en zomerverblijven en eventueel de vlieg- en foerageerroutes. Hiervoor zijn 3 rondes uitgevoerd, waarvan 1 in de ochtend (ronde 2) en 2 avondrondes (ronde 1 en 3).

Om het voorkomen van massawinterverblijven in de diversiteit aan bebouwing met interessante invliegopeningen met zekerheid uit te sluiten zijn er twee onderzoeken naar massawinterverblijven met een warmtebeeldcamera uitgevoerd bij het te slopen schoolgebouw. (ronde 4 en 5).

Tijdens de nazomerronden in 2024 lag de nadruk op het in kaart brengen van balts- en paarlocaties en indicaties voor winterverblijven. Hiervoor zijn er 2 rondes uitgevoerd (ronde 5 en 6).

4.2.3 Veldonderzoek

Tijdens de onderzoeken is vooral de te slopen bebouwing onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast is de directe omgeving hierin meegenomen. Er is met name gefocust op in- en uitvliegende vleermuizen en daarnaast is gelet op foeragerende, communicerende en zwermende vleermuizen. Ook is er gekeken naar eventueel foerageergebied of vliegroutes van vleermuizen in en nabij het plangebied.

Het plangebied is in totaal voor het nader onderzoek naar vleermuizen 6 keer bezocht (zie onderstaande tabel) door minimaal een deskundig ecooloog van Brabant Eco.

Ron de	Datum	Eco loog	Tijd	Functie	Zonsopkomst/ ondergang	Tempe ratuur	Wind	Neer slag	Bewol king
1	28-05-24	DL + MB	21:45 – 23:50	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsondergang 21:47	15°C	3 BFT ZW	Geen	Bewolkt
2	31-05-2024	YA	2:30 – 5:40	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsopkomst 5:36	13°C	2 BFT NW	Geen	Bewolkt
3	21-06-2024	EH + MB	22:00 – 00:10	Kraam- en zomer Verblijf plaatsen	Zonsondergang 22:05	13°C	1 BFT ZW	Geen	Helder
4	09-08-2024	EH	00:00 - 02:00	Massawinter verblijven	Zonsondergang 21:15	20°C	2 BFT ZW	Geen	Bewolkt
5	19-08-2024	EH	00:00 - 02:00	Massawinter verblijven + Paar verblijven	Zonsondergang 20:50	12°C	1 BFT ZW	Geen	Helder
6	11-09-2024	EH	21:10 – 23:10	Paar verblijven	Zonsondergang 20:06	12°C	2 BFT Z	Geen	Bewolkt

4.2.4 Voorzomerbezoeken 2024

De avondbezoeken in mei en juni waren met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing. Het ochtendbezoek in mei was ook met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen in de te slopen bebouwing. Dit door te zoeken naar zwermende vleermuizen, eventuele invliegers en sporen van vleermuizen.

Tijdens geen van de bezoeken zijn uitvliegende vleermuizen waargenomen. Wel zijn er in het westen en zuiden foerageerlocaties van gewone dwergvleermuizen vastgesteld. Tijdens het ochtendbezoek zijn, kort voor zonsopgang, ook twee overvliegende kuifeenden en een overvliegende aalscholver waargenomen. Deze dieren hadden geen binding met het plangebied.

4.2.5 Nazomeravondbezoeken 2024

Tussen 1 augustus en 10 september kan er onderzoek gedaan worden naar zwermende dieren in het kader van winterverblijfplaatsen. Deze onderzoeken worden vaak uitgevoerd bij gebouwen met meer dan 2 verdiepingen. Geschikte winterverblijven zijn vaak massieve, grote gebouwen waar de vleermuizen diep in kunnen weggroepen zoals in een te bereiken spouwmuur. Afhankelijk van de temperatuur is het dan voor de vleermuizen mogelijk om verder weg te kruipen tijdens zeer koude nachten.

Hoewel gewone dwergvleermuizen in augustus nog niet in winterslaap gaan, kunnen we aan de hand van het middernachtzwermen al wel vaststellen waar ze later zullen gaan overwinteren.

De moeders vertonen zwermgedrag rond middernacht, waarmee ze geschikte winterverblijfplaatsen als het ware tonen aan hun jongen.

Voor het onderzoek naar massawinterverblijfplaatsen worden tussen 0:00 tot 2:00 zwermende gewone dwergvleermuizen met behulp van een warmtebeeldcamera waargenomen en gevolgd.

Er zijn tijdens de onderzoeken naar middernachtzwermen op 9 en 19 augustus geen zwermende vleermuizen waargenomen.

De nazomeravondbezoeken in vanaf half augustus en in september 2024 waren vooral gericht op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en baltsende gewone dwergvleermuismannetjes en ruige dwergvleermuismannetjes.

Mannetjes van de gewone dwergvleermuis vliegen rond in hun territorium en roepen daarbij om vrouwtjes te lokken. Mannetjes van de ruige dwergvleermuis roepen meestal vanuit een verblijfplaats. De baltsgeluiden hebben een vrij lage frequentie (sommige mensen kunnen ze horen zonder detector), die dus vanaf een grote afstand zijn te horen. Het is daarom belangrijk dat er goed gekeken wordt naar waar de vleermuis baltsgeluiden maakt (m.b.v. een goede zaklamp en/of warmtebeeldcamera), zodat er duidelijk wordt in welke delen van gebouwen zich paarverblijfplaatsen bevinden en hoeveel territoria er aanwezig zijn in een plangebied.

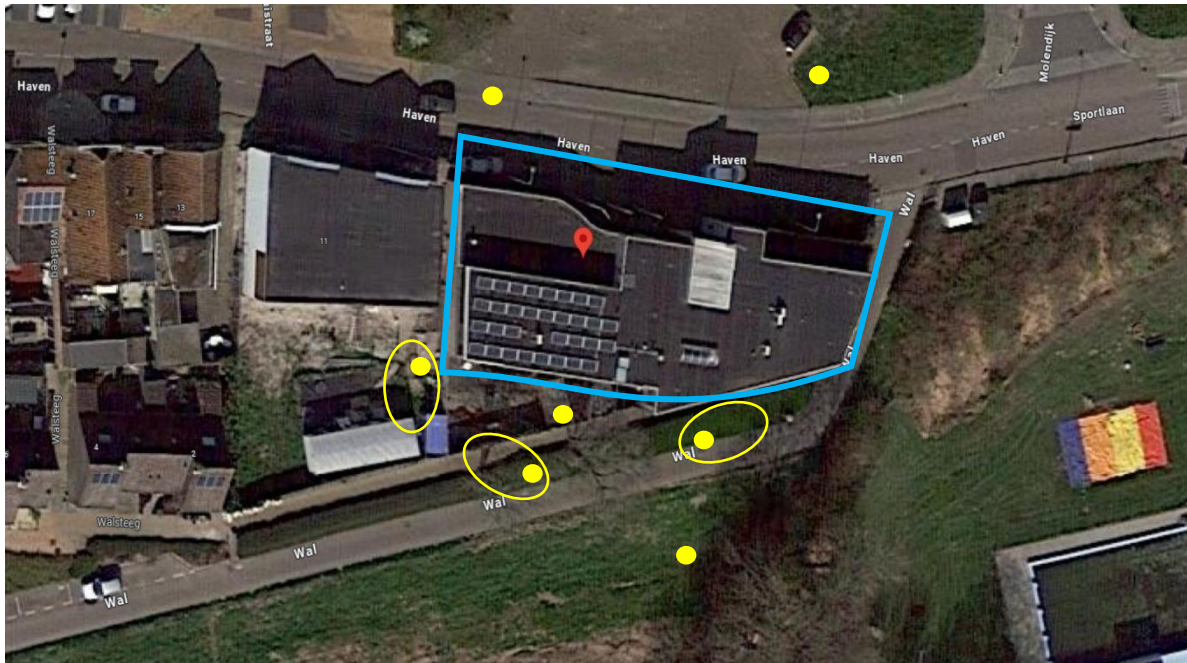
Er zijn geen baltsende vleermuizen waargenomen in het plangebied. Bij de woningen ten noorden van het plangebied is een baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen.

4.3 Samenvatting en conclusies

Tijdens de gehele onderzoeksperiode is in en nabij het plangebied een vleermuissoort waargenomen: de gewone dwergvleermuis, (*Pipistrellus pipistrellus*).

De gewone dwergvleermuizen zijn foeragerend en passerend waargenomen. Er zijn geen in- of uitvliegende, bouncende of baltsende vleermuizen bij de te slopen bebouwing waargenomen.

In onderstaande afbeelding worden de meest relevante waarnemingen van vleermuizen in en nabij het plangebied weergegeven. Passerende en foeragerende gewone dwergvleermuizen worden met stippen weergegeven. Het plangebied is blauw omlijnd.

Globaal omlijnd plangebied in blauw. Gewone dwergvleermuis met gele stip aangegeven.

De gewone dwergvleermuis is tijdens het onderzoek foeragerend en passerend op en rond het plangebied aangetroffen.

De gewone dwergvleermuis is een-typisch gebouw bewonende soort. De gewone dwergvleermuis gebruikt ruimten onder daken, in de spouwmuur en achter gevelbekleding als kraam-, zomer-, paar-, en overwinteringslocatie (Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011).

Overige vleermuissoorten zijn niet waargenomen tijdens de veldbezoeken. Afwezigheid van deze soorten nabij het plangebied geeft aan dat het plangebied geen functionele betekenis heeft voor deze soorten.

4.4 Gebiedsfunctie

4.4.1 Verblijfplaatsen/zwermgedrag

Tijdens de veldbezoeken in de zomermaanden (mei-juni) zijn er in het plangebied geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen gevonden. Er zijn geen in- of uitvliegende vleermuizen waargenomen. Zwermgedrag is niet waargenomen.

Tijdens de paarperiode (augustus-september) zijn er geen baltsende vleermuizen waargenomen in het plangebied of de directe omgeving.

Op basis van de verrichte onderzoeksinspanning kan het voorkomen van verblijfplaatsen voor vleermuizen in onderzocht het onderzochte kantoorpand worden uitgesloten.

4.4.2 Foerageergebied

Uit het vleermuisonderzoek blijkt dat de directe omgeving van het pand van geringe betekenis is voor vleermuizen als foerageergebied. Op grond van het beperkte aantal foeragerende dieren, de ingreep en de in ruime mate aanwezige alternatieve foerageermogelijkheden in de directe omgeving kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen is.

Gezien de geringe betekenis van het plangebied als foerageergebied, is geen sprake van een negatief effect op foeragerende vleermuizen. De gunstige staat van instandhouding van vleermuissoorten komt niet in het geding.

4.4.3 Vliegroutes

Naast de mogelijkheid dat vleermuizen het plangebied gebruiken als verblijfplaats, bestaat de mogelijkheid dat vleermuizen het plangebied gebruiken als (onderdeel van een) vliegroute. In de directe omgeving zijn er aantal structuren (bomenrijen en bebouwing) aanwezig die als vliegroute kunnen dienen. Ten gevolge van

de beoogde ruimtelijke ingreep worden deze structuren niet aangetast. Met de voorgenomen ontwikkeling wordt er geen vliegroute aangetast.

4.4.4 Paarterritoria

Tijdens de bezoeken in de paarperiode zijn er geen baltsende vleermuizen waargenomen in of nabij het plangebied. Het te slopen bebouwing maakt geen onderdeel uit van het territorium.

4.4.5 Winterverblijfplaatsen

De bebouwing wordt niet gebruikt als massawinterverblijfplaats. De afwezigheid van zwermactiviteiten tijdens de najaarsonderzoeken bevestigt dit.

De aanwezigheid van paarverblijfplaatsen is voor de gewone dwergvleermuis vaak een indicatie dat gebouwen ook geschikt zijn als winterverblijfplaats voor een kleine groep of solitair overwinterende gewone dwergvleermuizen. Afhankelijk van het type bebouwing zijn deze winterverblijfplaatsen alleen geschikt in milde winters of ook tijdens strenge vorst.

Omdat er geen zomer- of paarverblijfplaatsen zijn vastgesteld in het plangebied is het onwaarschijnlijk dat er kleine winterverblijfplaatsen van solitair overwinterende vleermuizen in het te slopen kantoorpand aanwezig zijn.

4.5 Overige soorten

Volledigheidshalve is tijdens het onderzoek gelet op de aanwezigheid van kleine zoogdieren en nestindicatief gedrag van overige gebouw bewonende soorten zoals houtduif en kauw welke mogelijk aanwezig zijn nabij het plangebied. Er zijn hiervan geen waarnemingen gedaan.

5.1 Resultaten

5.1.1 Algemeen

- Het onderzoek vond plaats van april 2024 tot en met september 2024.
- Het gehele plangebied met daarbij alle structuren waren goed toegankelijk en visueel goed te onderzoeken.
- Het plangebied is zeven keer bezocht om veldonderzoek uit te voeren.

5.1.2 Broedvogels

- Het plangebied biedt enkele schuil- en foerageermogelijkheden voor broedvogels.
- Er zijn geen broedvogels waargenomen in de bebouwing zelf. Wel is er nestmateriaal waargenomen.
- Er is weinig vegetatie in het plangebied aanwezig waarin broedvogels schuilplaatsen kunnen hebben.
- Door rekening te houden met het broedseizoen (maart – september) en natuurinclusief te bouwen kunnen negatieve effecten op de lokale populaties aan broedvogels voorkomen worden.

5.1.3 Vleermuizen

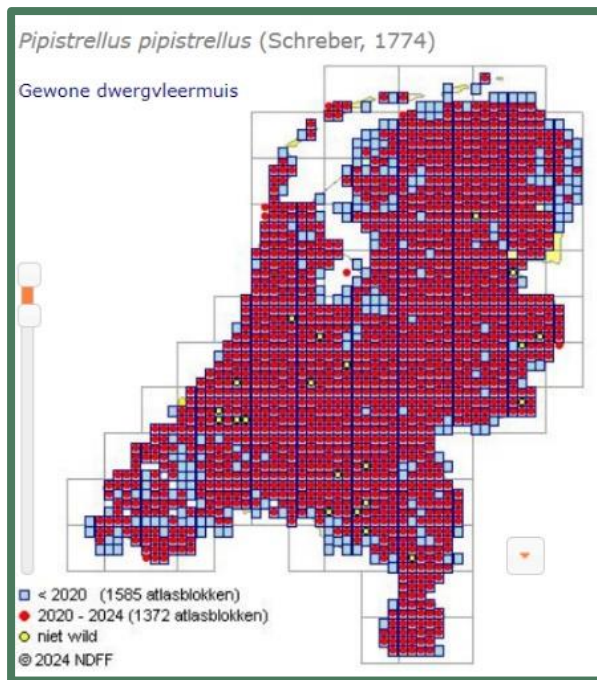
- Er is in en nabij het plangebied één soort vleermuis waargenomen, de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*).
- Bij inspectie van het plangebied bij daglicht zijn geen vleermuiskeutels of andere sporen gevonden die duiden op vleermuisverblijfplaatsen.
- Er zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetroffen in het te slopen kantoorpand.
- De omgeving rond het plangebied fungeert als foerageergebied voor maximaal twee of drie gewone dwergvleermuizen. Gelet op dit kleine aantal en het ruime aanbod aan vergelijkbaar foerageergebied in de omgeving is het geen essentieel foerageergebied. Een onmisbaar foerageergebied binnen de plangrenzen is niet aan de orde.
- Er zijn geen waarnemingen gedaan die duiden op een essentiële vliegroute. Eventuele vliegroutes zullen behouden blijven.
- Bestaande lijnvormige groenstructuren waarlangs migratie- of foerageerroutes van vleermuizen zouden kunnen liggen worden niet aangetast door de voorgenomen plannen.
- Het zogenaamde najaarszwermgedrag is niet waargenomen.
- Er zijn geen baltsende vleermuizen waargenomen.

5.2 Toetsing Omgevingswet/staat van instandhouding

Uit nader onderzoek naar broedvogels is gebleken dat in het onderzochte kantoorpand geen vaste nestplaatsen van broedvogels aanwezig zijn. Door de geplande werkzaamheden is er weliswaar sprake van een tijdelijke beperkte verstoring van foerageergebied voor broedvogels, maar dit heeft geen wezenlijk effect op de functionaliteit van de leefomgeving als geheel omdat er voldoende alternatieven in de directe omgeving overblijven.

De gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest algemene soort. Hij kan vrijwel overal in Nederland aangetroffen worden. Ook komt de gewone dwergvleermuis algemeen voor in de omgeving van het plangebied en elders in de provincie Zeeland.

Zie de onderstaande afbeelding voor recente verspreidingsinformatie van de gewone dwergvleermuis.

Verspreiding Gewone dwergvleermuis.
Bron: verspreidingsatlas.nl

De voorgenomen plannen hebben geen negatief effect op onderzochte diersoorten en hebben derhalve geen overtreding van de Omgevingswet tot gevolg. Een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit is niet nodig.

5.3 Aanbevelingen

- Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Er zijn onderhoudsvrije vleermuiskasten in de handel die kunnen worden ingemetseld of die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in of bij nieuwbouw en renovaties toe te passen.

(www.checklistgroenbouwen.nl)

(www.bouwnatuurinclusief.nl)

- Kunstmatige verlichting werkt verstorend op zoogdieren en andere fauna. Werk daarom niet tussen zonsondergang en zonsopkomst. Voorkom of beperk daarnaast de toepassing van kunstlicht en de verstrooiing van licht buiten de projectlocatie. Voorkom ook het direct schijnen op wateroppervlakken of groenelementen, zoals bosschages en ruigtes.
- De zorgplicht is altijd van toepassing, op basis waarvan door iedereen voldoende zorg in acht moet worden genomen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit kan bijvoorbeeld door buiten kwetsbare periodes (het voortplantings- en winterslaapseizoen) te starten met werkzaamheden en het gefaseerd werken om dieren de kans te geven om te vluchten. Verder kunnen er vogels broeden in de omgeving van het plangebied. Werkzaamheden die een verstorend effect op broedende vogels veroorzaken dienen daarom plaats te vinden buiten het broedseizoen (broedseizoen loopt globaal van half maart tot half juli).
- Bij onvoorziene omstandigheden dient direct contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.

Voorafgaand

Quickscan Ecodat Landschap & Ecologie 2024_130172_01/d.d. 11 januari 2024

Websites

www.iplo.nl

www.NDFF.nl

www.florafauanacheck.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.rijksoverheid.nl

www.brabant.nl

www.vivarapro.nl

www.checklistgroenbouwen.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Andere bronnen

Netwerk Groene Bureaus

Checklist Vleermuisprotocol

Limpens et al., 1997; Dietz et al., 2011

Bijlagen

Bijlage 1: gegevens NDFF